

DIGITALNA SAMOPOSTREŽBA

"PI" JE DIJAK. PRIDE DOMOV, PRIŽGE RAČUNALNIK IN POSURFA PO INTERNETU. KAJ BI LAHKO BILO ŠE BOLJ NORMALNO? MNOGI PA NE VEDO, VERJETNO NITI NJEGOVI STARŠI NE, DA JE "PI" UPRAVLJALEC NAJVEČJE SPLETNE STRANI ZA NELEGALNE PROGRAMSKE PRENOSE DATOTEK NA CELOTNEM NEMŠKO GOVOREČEM PODROČJU.

S prijatelji, ki jih večinoma pozna samo prek interneta, upravljajo storitev, ki pritegne pozornost: programe, vredne več kot 1000 evrov, si lahko naložite povsem brezplačno in, če imate hitro povezavo, v rekordnem času. Samopostrežba je dobila novo ime ...

"Naša spletna stran v celoti deluje na strežnikih v tujini, tako da nas roka nemškega zveznega urada za kriminalne preiskave ne more doseči, po drugi strani pa nas tudi tuje oblasti ne morejo aretirati." Drzne besede za nekoga, ki je po vsej verjetnosti še mladoleten. Zaveda se, da krši zakon. "Nekatere iz mojega kroga, ki sem jih tudi osebno poznal, so že ujeli. Ampak mislim, da se meni to ne bo zgodilo." "Pi" upa, da je dobro zaščiten z mrežo ljudi, ki jim zaupa, in s preventivnimi ukrepi, kot je anonimni "proxy" strežnik (ki omogoča skrito identiteto na spletu). Včasih je njegova spletna stran poleg programov, digitalnih knjig in revij vključevala tudi računalniške igre, "ampak naš strežnik tega ni zmogel. Povpraševanje je bilo preveliko." S povečanjem povpraševanja pa rastejo tudi stroški. Plačati je treba stroške strežnika in interneta ter konstantno nadgrajevati

sistem, da lahko prenese naraščajoče število obiskovalcev. "Pi" vse to financira s pomočjo oglaševanja na spletni strani in pri 1000 obiskovalcih na dan se kmalu nabere precej evrov.

KAKO JE S TEM PRI NAS?

Dijak "Pi" je pri nas dijak "Slonček", ki je urejal največjo spletno stran na svetu za posredovanje prenosa datotek s pomočjo programa BitTorrent, ki je zaradi hitrosti najbolj priljubljen tovrstni program. Na dan je njegovo stran (www.suprnova.org) obiskalo tudi do 500.000 uporabnikov, česar še nemški Ebay ne zmore doseči. Cela zadeva je postala tako odmevna, da se je Hollywoodska filmska industrija odločila ukrepati in tako je Slonček (prostovoljno) ukinil svojo stran. O tem so takrat pisali vsi večji svetovni mediji, kar je precej nenavadno za dijaka iz Slovenije ...

IZGUBE SO VELIKE ... IN KAZNI TUDI ...

Že od nekdaj je bilo več kot dovolj priložnosti priti do programov, glasbe, filmov, enostavno in brezplačno prek interneta. Po najnovejših podatkih organizacije BSA (Business Software Alliance, www.bsa.si) stopnja piratstva v Sloveniji sicer pada, vendar je še vedno visoka. Uporaba nelegalnih programov se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do treh let in z drugimi sankcijami.

Globalna izguba, ki jo povzročijo piratske kopije programov po svetu, je trenutno ocenjena skupaj na 29 milijard ameriških dolarjev letno. Situacija je podobna tudi na glasbenem in filmskem tržišču.

Raziskave kažejo, da se v primerjavi z lani, danes naloži dvakrat več filmov in glasbe z interneta – to zneso 3 milijarde pesmi in 5 milijonov filmov vsak dan. Glasbena industrija ocenjuje globalno izgubo okoli 4,6 milijarde dolarjev, filmski studiji pa 3,5 milijard. To posledično pomeni odpuščanje zaposlenih in uvajanje pravnih postopkov proti najpogostejšim uporabnikom storitev skupne rabe datotek (file sharing), kar ima ponavadi za posledico zgolj to, da se uporabniki preselijo na drugo manj znano spletno stran.

Medtem ko so v Ameriki prvi začeli s tožbami, se tudi evropska glasbena industrija pripravlja na drastične ukrepe. V Avstriji so lani poleti zasegli več kot 200 DVD-jev pri 17 letniku, ki je nalagal filme z interneta in jih potem poceni prodajal. Tudi v Sloveniji se pojavljajo prvi primeri kazenskega pregona.

KDO IMA PRAV?

Industrija se počuti oropano, mnogi ljudje, ki si zastoj nalogajo datoteke, pa v svojem ravnanju ne vidijo nič napačnega oz. se počutijo v določeni meri upravičeno. "Tržišče je preplavljeno s slabo glasbo in neustreznimi programi. Če mi je naložen program ali glasba všeč, potem grem v trgovino in kupim originale, ne glede na to, da so dragi," pravi Harry*, ki je že 10 let na tej sceni. On pa je samo eden od mnogih, ki se razburjajo predvsem zaradi visokih cen zgoščenk s programi, glasbo ali filmi. "Programe, ki jih naložim, ne bi nikoli kupil, ker si jih preprosto ne morem privoščiti. Torej s tem ne povzročam nikomur nobene škode," razlaga "Minus**". "Glasba in programi so se že od nekdaj izmenjavali, samo da je to včasih potekalo prek kaset in disket," pravi.

ČASTNI KODEKS

"Pi" in njegova ekipa se zavzemajo, da njihove spletne strani ne bi jemali kot digitalno "Indijo Koromandijo". "Ljudi poučujemo, da ne nalagajo vsega povprek, ampak da najprej razmislijo, kaj res potrebujejo," pravi eden iz ekipe. Zastavili so si cilj pomagati družbeno neprilivigiranim, da lahko testirajo določene izdelke, tako da jim ni treba kupovati "mačka v žaklju". "Seveda obstajajo izjeme, ampak mnogi spoštujejo častni kodeks." Ne moremo pa mimo dejstva, da mnogi filmi, glasba in programi pridobijo na priljubljenosti ravno zaradi skupne rabe datotek in posledično se tudi legalne kopije le-teh bolje prodajajo.

Kljub dobremu namenu uporabnika je brezplačno nalaganje z interneta velik trn v peti podjetij. "Imamo mrežo ljudi, ki za nas zbirajo informacije. Nelegalne

izmenjave nadziramo," je sporočilo glavnega programskega podjetja Adobe. Microsoft pa že razvija sistem preverjanja, ki lastnikom nelicenčnih programov ne bo dovoljeval posodobitve operacijskih sistemov.

Skoraj vsi so že kdaj nalagali ali skopirali kakšno nelegalno verzijo programov, filmov ali glasbe. Tega trenda ni več mogoče ustaviti, zato se mnoga podjetja (zaenkrat samo na področju glasbe) že prilagajajo – za legalno nalaganje glasbe (mp3) odštejete kak dolar na skladbo. **Vseeno pa preden začnete karkoli nalagati, premislite, če je to res potrebno. "Minus" je to še drugače povedal: "Včasih imam res slabo vest, npr. kadar naložim glasbo svojega najljubšega pevca ali skupine, ker bi jih z nakupom legalnega CD-ja pravzaprav lahko podprl."**

* Imena so izmišljena

KAM?

KARIERA PRIHODNOSTI

NEGOTOVOST, KI SPREMLJA ODLOČANJE O PRAVEM ŠTUDIJU IN USPEŠNI ZAPOSLOTVI, MLADIM GOTOVO NI TUJA. POLEG KOPICE NASVETOV, KI NAM JIH PONUJAJO STARŠI, IZOBRAŽEVALNE USTANOVE TER SOVRSTNIKI, SE ZA KORISTNEGA INFORMATORJA IZKAŽE TUDI INTERNET. BAZI NAPOTKOV IN INFORMACIJ, KI OBSEGAJO TO TEMATIKO, PREPROSTO NI VIDETI KONCA. PA SI POGLEJMO NEKATERE.

www.pcmg.si

Stran, ki je verjetno pravi balzam za vso ambiciozno mladino, nam na celovit in preprost način ponuja neizmerno veliko informacij o podjetništvu. Kako začeti, svetovanja, vse, kar je potrebno vedeti o registraciji, o poslovnih in finančnih načrtih, domačih ter tujih razpisih, možnostih finančne podpore, poslovnih možnosti in tudi poslovnih skrivnostih. Prav tako pa Pospeševalni center za malo gospodarstvo na veliko spodbuja mlade ter jih informira na začetku njihove podjetniške poti. Nasveti in informacije se delijo na tri veje: Razmišljam, Začenjam, Širim. Zadostna pozitivna motivacija, ki jo prav gotovo vsak začetnik potrebuje.

www.ess.gov.si/slo/ncips/OpisiPoklicev/OpisiPoklicev.htm

Spletna stran, ki deluje pod okriljem Nacionalnega centra za informiranje in poklicno svetovanje (NCIPS), ponuja zelo zanimivo možnost za vse mlade, ki imajo težave pri odločitvi o smeri študija oz. zaposlitve. S pomočjo abecednega kazala lahko pregledamo veliko število poklicev ter krajši opis določene profesije, namen ter področja dela in stopnjo zahtevane izobrazbe dotičnega poklica.

www.dialang.org/english/index.htm

Tukaj pa še spletna stran za vse nadebudneže, ki mislijo študirati oz. se zaposliti v tujini. Projekt je podprt s strani Evropske unije ter na odličen način zagotovi objektivno mnenje o vašem znanju tujega jezika. Nujnosti znanja tujih jezikov pri karieri in študiju zagotovo ni potrebno naštevati. Preizkusite se lahko v 14 jezikih in to v branju, poslušanju, slovnici in obsegu besednega zaklada. Koristna zadeva, vredna ogleda.

www.allthetests.com/career.php3

Internet ponuja malo morje različnih testov in preizkusov. Na tej spletni strani pa so poskušali zbrati vse znane teste na vseh področjih. In tako poleg IQ, jezikovnih, zdravstvenih, samo-za-ženske, samo-za-moške testov najdete tudi teste o karieri, zaposlitvi ter izbiri pravega poklica. Pod to temo so zbrane povezave do teh usmernikov, krajši opis le-teh, število jemalcev testa ter ocena uporabnikov. Testi ponujajo širok spekter poklicev, s pomočjo katerih lahko spoznate, v kateri profesiji ste Superman in v kateri ste šibki. Na koncu vam prikažejo tudi vaše naravne motivacije, talente in zanimanje ter tako vsaj malo pomagajo pri pravi odločitvi.

www.jobhuntersbible.com

Spletišče, katerega ime spominja na nekatere ameriške TV reklame in bestsellerje, je pravzaprav arhiv, nasičen s koristnimi informacijami in napotki. Svojo prihodnost in odločitev lahko najdete med raznovrstnimi napotki o zaposlitvi, uspešni karieri ter različnimi članki napisanimi na to temo. Stran je zanimivo dopolnjena tudi z nasveti »botrice vile« in seznamom najbolj nenavadnih poklicev.

www.tovarnapodjemov.org

Projekt, ki je nastal v sodelovanju z mariborskim inštitutom za raziskovanje podjetništva, Univerzo v Mariboru ter Institute of Technology and Regional Policy na Joanneum Research Graz, prinaša nove ideje ter odlične spodbude za ljudi, ki razumejo krhkost inovativnih idej ter pasti podjetniškega procesa. Profesionalen pristop ter aktivna zaloga veččin, idej ter izkušenj omogoča mladim, da namesto tradicionalnega iskanja službe prevzamejo pobudo in imajo možnost vplivanja na svojo prihodnost. Neprofitni projekt Tovarna podjetmov spodbuja svoje partnerje, da energično sodelujejo pri procesu in nudijo podporo mladim, v njih investirajo ter tako prispevajo k poslanstvu projekta. Njihove vrednote so: podjetnost, pošteno delo, odličnost ter partnerstvo in to pove vse o njih.

NAMESTO HUDEGA RAČUNA, RAJŠI HUD PAKET!

ORTO SMART

OD 15 DO VKLJUČNO 27 LET

orto smart paket

SMS sporočila 5 SIT

5 SIT/min vsi klici v omrežju
Si.mobil - Vodafone - tarifa
velja dan in noč

22 SIT/min klici v omrežju
Mobitel in Debitel samo z
Opcijo mobilni

Vse dodatne informacije o cenah in pogojih dobite na www.simobil.si, na brezplačni telefonski številki 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone.

Si.mobil d.d., Šmartinska 134, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

simobil

vodafone